

ХУЛОСАИ ШЎРОИ ДИССЕРТАЦИОНИИ 6D. КОА-027

назди Муассисай давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Хӯҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров» оид ба додани дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ ба

НАЗАРЗОДА РУСТАМ САИДМУРОД

Диссертасияи Назарзода Рустам Сайдмурод дар мавзӯи “Имтиҳонҳои марказонидаи дохилшавӣ ҳамчун воситаи арзёбии сифати таҳсилот (дар мисоли низоми таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон)” дар шакли дастнавис аз рӯи ихтисоси 13.00.01 – педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) бо қарори №22 аз 22 февраля соли 2021, шўрои диссертационии 6D. КОА-027-и назди Муассисай давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Хӯҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров» (735700, ш. Хӯҷанд, г. Мавлонбеков 1) ба ҳимоя иҷозат дода шудааст.

Мавзӯи кори диссертационии Назарзода Рустам Сайдмурод дар Шўрои олимони Пажужишишгоҳи рушди маорифи ба номи А.Чомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон аз 29.02.2016, №02 тасдик, шудааст.

Диссертасияи Назарзода Рустам Сайдмурод дар Пажужишишгоҳи рушди маорифи ба номи А.Чомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон аз 11.05.2020с. муҳокима гардида, барои ҳимоя пешниҳод шудааст.

Аз рӯйи мавзӯи диссертасия 23 мақолаи илмӣ интишор шуда, 12 номгӯи он дар маҷаллаҳои тақризшавандай аз ҷониби КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ВМ ФР тавсияшуда, ба табъ расидаанд.

РОҲБАРИ ИЛМӢ: Лутғуллоҳода Маҳмадулло – доктори илмҳои педагогӣ, профессор, академики АТТ.

МУКАРРИЗОНИ РАСМӢ:

-Муҳаметов Гапур Бобоевич – доктори илмҳои педагогӣ, профессор, декани факултети филологияи руси Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.

-Қурбонова Робия Туйчиевна – номзади илмҳои педагогӣ, и.в. дотсенти кафедраи фанҳои ҷамъиятшиносӣ ва гуманитарии Филиали Донишгоҳи давлатии Москва ба ҳоми М.В.Ломоносов дар шаҳри Душанбе.

МУАССИСАИ ТАҚРИЗДИҲАНДА:

Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ.

Ба автореферати диссертасия тақризҳо аз тарафи шахсони зерин

ба Шурой диссертационй ворид шудааст:

1. Ганиева Барно Ильхамовна – номзади илмҳои педагогӣ, дотсент, мудири кафедраи Низоми иттилоотии китобхонаҳои Донишгоҳи технологияҳои иттилоотии Тошканд ба номи Муҳаммад ал-Хоразми, Ҷумҳурии Узбекистон, Муқарриз эрод надорад.

2. Абдураҳимзода Қурдатулло Сайд – доктори илмҳои педагогӣ, профессор, ноиби ректори Донишгоҳи давлатии Боҳтар ба номи Носири Ҳусрав оид ба таълим. Муқарриз эрод надорад.

3. Иззатова Муҳаббат Иноятовна – доктори илмҳои педагогӣ, дотсенти кафедраи томактабӣ ва корҳои иҷтимоии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ. Муқарриз эрод надорад.

4. Ҷумъа Булбулов – доктори илмҳои педагогӣ, дотсенти кафедраи педагогика, равоншиносӣ ва методикаи фанни Донишгоҳи давлатии Ҳоруғ ба номи М. Назаршоев. Муқарриз эрод надорад.

5. Тамара Қодировна Ҳусанова – номзади илмҳои педагогӣ, дотсент, мудири кафедраи забони русӣ ва таҳсилоти касбии Донишгоҳи технологийи Тоҷикистон. Муқарриз эрод надорад.

Тибқи натиҷаи ҳимояи кушод Шурои диссертационй қайд менамояд, ки дар асоси таҳқиқоти анҷомдодаи унвонҷӯ корҳои зерин иҷро шудаанд:

1) Бори нахуст дар таърихи низоми маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон, масъалаҳои марбут ба роҳандозии низоми ИМД мавриди таҳқиқ қарор дода шудаанд.

2) Мураккабию бисёрҷабҳагии мағҳуми «сифати таҳсилот» ва пешниҳоди гунаи мукаммалтари он ҳамчун мағҳуми интегралию комплексӣ муайян карда шудааст.

3) Усули тестгузаронии педагогӣ дар шакли мутамарказ ва фарогир ҳамчун яке аз воситаҳои самаранок ва муосиру ояндадори санчиш ва арзёбии дастовардҳои таълимии омӯзандагон асоснок карда шудааст.

4) ИМД ҳамчун татбиқгари усули тестгузаронии мутамарказ ва фарогир дар асоси вижагиҳои хоси ин низоми ИМД дар санчишу арзёбии дастовардҳои таълимии омӯзандагон асоснок карда шудааст.

5) Ду усули муаллифӣ барои коркард ва таҳлили натиҷаҳои ИМД: усули баргардонидани холҳои тест ба баҳоҳои анъанавӣ ва усули мӯқоиса кардани бузургихои ҳамгун таҳия ва пешниҳод гардидааст.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот:

1. Рисола метавонад ҳамчун сарчашмаи маълумоти назариявӣ оид ба мағҳум ва моҳияти «сифати таҳсилот», тест ва тестшиносӣ, навъ ва шаклҳои

маъмули саволу масъалаҳои тест, тестгузаронии педагогӣ, бартарӣ ва камбудиҳои санчиши тестӣ, усули тестгузаронии мутамарказ ва фарогир, ИМД ва сохтори он, низоми ИМД дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ғайра ҳангоми ичрои корҳои илмӣ ва гузаронидани таҳқиқотҳо аз ҷониби нафарони даҳлдор истифода бурда шавад.

2. Хулоса ва пешниҳодҳое, ки дар асоси таҳлилу баррасии натиҷаҳои ИМД ба даст омаданд, дар ҳалли масъалаҳои марбут ба баланд бардоштани сифати таҳсилоти миёнаи умумӣ дар ҷумҳурий дорои аҳамияти хоса мебошанд.

3. Тавсияю пешниҳодҳо оид ба ҳолати кунуни равияҳои марбут ба тестшиносӣ ва андозагириҳои педагогӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар рисола баёни ҳудро ёфтаанд, дар сурати таъсис додани ихтиносҳо ва ё мактабҳои илмии даҳлдор дар заминаи муассисаҳои таълимӣ ва ё илмӣ, метавонанд ҳамчун замина ба назар гирифта шаванд.

Аҳамияти амалии таҳқиқот аз он иборат аст, ки:

1) усулҳои риёзию омории интихобгардида ва методикаи истифодаи онҳо, бо шумули ду усули пешниҳоднамудаи муаллиф, метавонанд ҳангоми таҳлили натиҷаҳои тестгузарониҳои педагогӣ дар сатҳҳои гуногун мавриди истифода қарор дода шаванд;

2) равишҳои таҳлилию ташхисии истифодашуда метавонанд ҳамчун маводи методӣ ҳангоми тадриси машғулиятҳои амалии мувофиқ ба эътибор гирифта шаванд;

3) шарҳу тафсири натиҷаҳои таҳлили додаҳои таҷрибавӣ имкон медиҳад, ки робитаи мутақобилаи омӯзгорону омӯзандагон дар самти омодашавии ҳатмқунандагони муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ ҳамчун довталабони имконпазир барои бомуваффақият супоридани ИМД ба таври бештар муносиб ба роҳ монда шавад;

4) натиҷаҳои бадастомада метавонад ҳамчун заминаи мувофики иттилоотӣ барои таълифи монография ва дастурҳои таълимию методии ба мавзӯъҳои тестшиносӣ, андозагириҳои педагогӣ, истифодаи усулҳои риёзию оморӣ дар таҳқиқотҳои педагогӣ ва монанди инҳо хизмат намояд.

Муҳтавои асосии таҳқиқот барои ҳимоя муқаррароти зеринро фаро мегирад:

1. Мураккабӣ ва бисёрҷабҳагии мағҳуми «сифати таҳсилот», ки муайян кардани таърифи мукаммали он ба назар гирифтани маҷмӯи тавсифҳои ба ҳам алоқаманду ҷудонопазири раванди таҳсилотро тақозо менамояд.

2. Яке аз усулҳои самаранок дар андозагириҳои педагогӣ ба ҳисоб рафтани тестгузаронии педагогӣ ва ҳамчун усули мустақили арзёбии дастовардҳои таълимӣ мавқеи хосро ишғол намудани он дар самти баланд бардоштани сифати таҳсилот.

3. Ҳамчун татбикӣари усули тестгузаронии мутамарказ ва фарогир ҳисоб

шудани ИМД, ки таҳлили натиҷаҳои он бо ёрии усулҳои риёзиу омории мувофиқ имкони арзёбии саҳеҳ ва объективонаи ҳолати воқеии сифати таҳсилотро дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумии кишвар аз рӯйи фанҳои алоҳидаи таълимӣ фароҳам меорад.

4. Нақши муҳим доштани усулҳои риёзиу оморӣ дар таҳқиқотҳои марбут ба арзёбӣ ва андозагириҳои педагогӣ, ки ба коркарди маҷмӯи қалони додаҳои таҷрибавӣ нигаронида шудаанд.

5. Ду усули муаллифии пешниҳодгардида: баргардонидани ҳолҳои тест ба баҳоҳои анъанавӣ ва муқоиса кардани бузургиҳои ҳамгун, ки метавонанд ҳангоми коркарди натиҷаҳои тестгузарониҳои ҳамсон мавриди истифода қарор дода шаванд.

6. Ҳамчун пойгоҳи додаҳои таҷрибавӣ ба ҳисоб рафтани натиҷаҳои ИМД, ки заминаи мусоидро барои таҳқиқотҳои минбаъда ҷиҳати омӯзиши боз ҳам амиқтари низоми ИМД ва нақши он дар арзёбии дастовардҳои таълимӣ фароҳам меорад.

7. Имкони истифодашавии маводи назариявӣ ва амалиявию таҷрибавии дар рафти таҳқиқот бадастомада дар корҳои минбаъдаи таълимию методӣ ва илмию таҳқиқотии марбут ба мавзӯҳои тестшиносӣ, андозагириҳои педагогӣ, истифодаи усулҳои риёзиу оморӣ дар таҳқиқотҳои педагогӣ ва ғайра.

Асоснокӣ ва эътиимонкии натиҷаҳои таҳқиқот дар такя ба:

- омӯзиш ва таҳлили сарчашмаҳои зиёди илмӣ, таълимӣ, методӣ ва иттиллотӣ (беш аз 200 номгӯ), ки бевосита ба мавзӯи таҳқиқот ва баҳшҳои алоҳидаи он алоқаманданд;
- дастовардҳои педагогикаи муосир, маҳсусан, дар самтҳои тестшиносӣ ва андозагириҳои педагогӣ, ки дар коркард ва таҳлилу ташхиси додаҳои таҷрибавӣ аз усулҳои риёзиу оморӣ ба таври васеъ истифода мебаранд;
- тавъамкунии методология ва услуби таҳқиқотҳои назариявӣ, амалӣ, татбиқӣ ва таҷрибавӣ (эмпирӣ) ҳангоми иҷрои корҳои илмии ҳамсон;
- истифодаи маводи санчишию андозагирӣ дар шакли саволу масъалаҳои тест ҳамчун воситай муосиру самаранок дар арзёбииҳои воқеъбинона ва мустакили дастовардҳои таълимӣ, ки дар асоси барномаҳои таълимӣ аз фанҳои марбут ба таҳсилоти миёнаи умумӣ таҳия карда шудаанд;
- давомнокии кофии фосилаи вакт (тайи солҳои 2014 – 2019) ташкил ва баргузор намудани ИМД дар шакли тестгузаронии мутамарказ ва фарогир дар саросари ҷумҳурӣ бо иштироки шумораи зиёди довталабон – ҳатмкунандагони муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ (дар умум, беш аз 460 000 нафар);
- омӯзиш ва истифодаи таҷрибаи кишварҳои дигар дар самти гузаронидаи таҳлилҳои оморӣ нисбат ба натиҷаҳои тестгузарониҳои мутамарказ ва оммавӣ;

- чамъбаст ва умумигардонии маълумоти аз натиҷаи коркарди додаҳои таҷрибавӣ бадастомада дар шакли хулосаҳои умумӣ бо ёрии воситаҳои самараноки риёзию омории дар таҳлилҳои ҳамсон истифодашаванда;
- мувоғиқати усулҳои таҳқиқот ба предмет, мақсад, вазифаҳо ва мантиқи он;
- иштироқи бевоситай муаллиф дар ҳамаи марҳалаҳои низоми ИМД, баҳусус дар марҳалаҳои марбурт ба коркарди натиҷаи имтиҳонҳо;
- таҷрибаи педагогии муаллиф дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ ҳангоми тадриси фанҳои ба раванди коркарди додаҳо нигаронидашуда;
- иштироқи муаллиф дар чорабиниҳои гуногун оид ба такмили ихтисос ва бозомӯзии касбӣ дар дохил ва хориҷи кишвар аз рӯйи самтҳои ба таҳқиқот алоқаманд таъмин карда шудаанд.

Саҳми шахсии муаллиф дар иштироқи бевоситай ў дар ҳамаи марҳалаҳои таҳқиқот: банақшагирӣ, интиҳоб ва асосноккунии мавзӯъ, тартиб додани соҳтори рисола, муайян кардани мақсаду вазифа ва объекту предмет, ҷустуҷӯ ва дарёғти адабиёти зарурӣ доир ба мавзӯи таҳқиқот, ҷамъоварӣ ва мураттабсозии натиҷаҳои ИМД ҳамчун додаҳои таҷрибавӣ ва коркарди онҳо, таҳлили натиҷаҳои коркарди додаҳои таҷрибавӣ, таҳия ва нашри мақолаҳои илмӣ, иштирок дар чорабиниҳои илмӣ, ҷаъбости натиҷаҳои бадастомада ва таҳияи диссертатсия, таҷассум меёбад.

Диссертатсия масъалаҳои асосии ҳадафҳои илмии таҳқиқот – асоснок кардани имтиҳонҳои марказонидаи дохилшавӣ (ИМД) ҳамчун воситай муосири арзёбии дастовардҳои таълимии хатмунандагони муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси таҳлилу ташхис, ҷамъбасту хулоسابарорӣ ва тасниfu мураттабсозии додаҳои таҷрибавӣ – натиҷаҳои ИМД-ро ҳаллу фасл намудааст.

Аз ҷиҳати мазмун диссертатсия ба шинономаи ихтисоси 13.00.01 – педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) мутобиқат мекунад.

Ҳангоми овоздиҳии пинҳонӣ шӯроӣ диссертационӣ дар ҳайати 12 нафар, аз онҳо 8 нафар доктори илм аз рӯйи ихтисоси самти диссертатсия баррасишаванда, ҷунин натиҷагирӣ шуд:

тарафдори додани дараҷаи илмӣ 12 нафар,
муқобили додани дараҷаи илмӣ нест,
бюллетенҳои беэътибор – нест.

Шӯрои диссертационӣ дар ҷаласаи худ аз 05 июни соли 2021 ба ҷунин хулоса омад, ки диссертатсияи Назарзода Рустам Саидмурод дар

мавзўи “Имтиҳонҳои марказонидаи дохилшавӣ ҳамчун воситаи арзёбии сифати таҳсилот (дар мисоли низоми таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон)” кори таҳқиқоти мустақилона анҷомёфтai илмиву таҳассусӣ буда, ба талаботи бандҳои 10,11,12,14 ва 16-и Низомномаи «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ (дотсент, профессор)», ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 ноябрин соли 2016, таҳти № 505 тасдиқ шудааст, комилан ҷавобгӯй мебошад ва дар ин замина

ҚАРОР МЕКУНАД:

1. Ба Назарзода Рустам Саидмурод дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01 – педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) дода шавад.

2. Хулоса ва қарори шӯрои диссертационии 6 D. КОА -027 назди Муассисаи давлатии таълими “Донишгоҳи давлатии Ҳуҷанд ба номи академик Бобоҷон Фафуров” дар мувофиқа бо “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор)”, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 ноябрин соли 2016 таҳти №505 тасдиқ гардидааст, тасдиқ карда шавад.

3. Аз КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дарҳост карда шавад, ки хулоса ва қарори шӯрою тасдиқ намояд ва ба Назарзода Рустам Саидмурод дипломи дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ дода шавад.

Раиси шӯрои диссертационии
6 D. КОА -027, доктори илмҳои
педагогӣ, профессор

Шаропов Ш.А.

Котиби илмии шӯрои диссертационии
6 D. КОА -027

номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

Бобоева С.Б.

05.06.2021c.

